

nagyon sajnálnám, de folytatom küldetésemet, mert jön a következő esztendő, és újból eljön ez a különös tél-éjszaka, s újból elmondom majd, miért jöttem, Talán egyszer majd megérted. Mindenesetre azért jöttem, hogy Te, igen, hogy Te, megértsed. Amen.

1966

BULÁNYI GYÖRGY
ÉVA NÉNI BOKOR ARANY
NAGYDÍJA

Mk 4,35-40

"Miért félték ennyire? Miért nincs hitetek?" Ti deiloi este houtós? - hangzik a ránk maradt szövegben. A deilos -itt többes hímnemű alanyestben álló - melléknév csak három ízben kerül elő az Úsz-ben. Egyszer még Máténál - Jézus ajkán -, ahol melléknévünk párja a "csekély, a kevés, a kicsiny hitűnek" (Mt 8,26); másszor pedig a Jelenések könyvében, ahol tulajdonképpen szintén Jézus ajkáról halljuk, mert "a királyi széken ülő" mondja. Ő bizony, csak hát nem az apostoloknak, hanem másoknak, s így aztán a fordítónak már nem kell irgalmasnak lennie, hanem mondhatja kerekperec szavunk szótári jelentést: "A gyáváknak és hitetleneknek, az utálatosoknak és paráznáknak, a varázslóknak és bálványimádóknak, és minden hazugnak meglesz az osztályrésze a tüzzel és kénnel égő tóban: ez a második halál" (Jel 21,8). Ha viszont könyvespolcunkon megkeressük a rettenthetetlen fordítót, Csia Lajos kálvinista szentírás-fordító testvérünket, nála mind a három helyen megtaláljuk a szótári jelentést; tehát a Tizenkettőnek címezve is: "Miért vagytok ennyire gyávák?"

Pár éve (1993) jelent meg Pozsonyban Das Jesus-Evangelium c. könyv. Egy apának s fiának - Günther és Jörn Schwartz a nevük - közös vállalkozásából, akik a kánonon belül vagy azon kívül található Jézus-ajkára

adott szövegeket visszafordították a Jézus- korabeli s arámnak mondják zsidó nyelvre; tehát Jézus anyanyelvére, melyen elmondta tanításait. A Das Jesus-Evangelium ennek a németre visszafordítása. Ígérik, hogy hamarosan kiadják az arám szöveget is, szótárral, nyelvtannal együtt. Úgy, hogy már most jelzem Lacinak, hogy heti két órában csináljon helyet a Bokorportán az arám-tanfolyamnak, mert minden biztonnal a Bokor mindhárom nemzedéke sűrű sorokban fog jelentkezni a Bokorban szokásos - vatikáni valutában fizetett - borsos tandíj ellenében a tanfolyamra, hogy ne görögre fordított szövegből kelljen Jézus tanításának utána járnunk, hanem végre hozzájussunk tényleg az eredetihez.

Addig viszont be kell érnünk annyival, hogy Jézus megint nem mutatkozott szívbajosnak, s ha nem is Maros-utcai tájszólásban, de magyarul - pardon, arámul! - fejezte ki magát tapasztalva tanítványainak ijedelmét. Már megint egy elvárás fog következni! - hallom magamban az egyre általánosabb Bokor-ijedelem hangját. Hát most már Isten Országában megijedünk sem szabad?!

Nos, talán az lesz a legjobb, ha belekontárkodom Tádé mesterségébe, s próbálok egy négyesfogatot szerkeszteni. Mit szabad és mit nem szabad csinálnia egy szegény Jézus-tanítványnak, ha éppen a Galilei tengeren igyekszik üdülni fárasztó munka után, s ott éppen vihar tör ki, és forgószél támad, s a hullámok becsapnak a hajóba, úgymint az már éppen kezd megtelni vízzel. Mit szabad tennie szegénynek, hogy ne kapjon szemrehányást gyávasága okán. A négyesfogatokban - mint tudvalevő - két meg nem engedett és két megengedett magatartással találkozunk. A két meg nem engedett magatartás egyike - gondolom -: a vakmerő bizakodás, a másika pedig a gyávaság, ami címén a tanítványok megkapták beosztásukat. S mi az, ami meg van engedve? Hát az, ami kevesebb, mint a vakmerő bizakodás; s ami kevesebb, mint a gyávaság. Az istennektetsző magatartás mindig a szélsőségek között található a középen (in medio virtus), és mindig kettős (semper duplex) - valahogy így tanítja Tádé. A túlzás - ez lenne a vakmerőség - és a kisszerűség - ez lenne a gyávaság - között mindig meg kell keresnünk, találunk egyfelől a nagyszerűséget, másfelől a mérsékletet. A Karácsonyi Ajándék 47. kötetében (az 1979. évi 4. kötetben) a 11. lapon meg is találom, milyeneknek kellett volna lenniük a tanítványoknak. Tessék jól figyelni: nem a vakmerő, hanem a bátor; nem a gyáva, hanem az óvatos magatartás az, ami istennektetsző.

1979 óta azonban eltelt durván húsz esztendő, hátha fejlődött valamit ezalatt Tádé is. Meg kell tudakolnunk tőle, tartja-e még az 1979.évi tanítást. Addig viszont megpróbálok behelyezkedni a szegény, mert elvárásoknak kitett, tanítványok bőrébe. Vakmerően bizakodni s reménykedni, hogy ők bizony

Messiást hordozó hajón nem süllyednek el, biztosan nem szabad. Ezért aztán a Tizenkettő Péter nevű ombudsman-jének az lett volna a dolga, hogy lapátoltatja a Tizeneggyel a vizet; nem baj, ha megizzadnak. Az se végzetes baj, hogy vihar van. Igazi tengerészt csak szárazföldön érheti baj - tanultam az Onedin Line-ból. "Körmösen nyúlunk a magunk dolgához", ez a dolguk - ha éppen a költő Zrínyi Miklós, Török áfium ellen való orvosságának a szavával akarnám megjelölni, mit várt volna el Jézus ezektől a teenager-ektől. Ha vihar van, lapátolni kell a vizet kifelé, jó tengerészként bizakodva, hogy legyőzik az elemeket. Nem lapátolni - egyet jelentene a kárhozottat vakmerő bizakodással. Lapátolni pedig annyit jelent, hogy a legnehezebb helyzetben is tesszük a dolgunkat. A gyávaság pedig abban áll, hogy fölkeltjük a hajó orrában vagy végében azt a szegény embert, aki dögfáradtan piheni a hosszú tanítás meg gyógyítás fáradalmait. Bizony dögfáradtan, ha egyszer még viharban is képes aludni a hajóban.

Úgy tetszik, hogy mindenképpen lapátolni kell, de közben azért szabad arra, gondolni, hogy egy villám bele is csaphat a hajóba, meg el is süllyedhet az egész alkotmány, s akkor aztán az evezőkbe kapaszkodva kell tenni majd azt, amit akkor kell. Aggódni nem kell - lélektanilag lehetséges ez? -, mert ez fölösleges energiákat vesz el az embertől... Hát ilyesmiket mondani lehet, csak hogy minek! Hogy is írja le Babits a hasonló szituációt?

*A görcs hajósok, eszüket veszítve,
minden terhet bedobtak már a vízbe
s míg arcukba csapott a szörnyű sóslé,
kiki a maga istenét üvölté...
S a végén a hajófenékben megtalálják*

MERZA JÓZSEF

DERNIER CRI

ALBA KÖRI BARÁTAIMNAK

A cím talányos, ezért választottam. Talányos, mint az élet, mint a sors, mint a múlt és mint a jövő. Mint a változás. Mint az élet jele, a változásban megmaradásé. Az örökségtől az örökségbe adásig. Az erőszaktól az erőszakról lemondás világáig

Bevezetés

Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék, írta Vörösmarty Mihály. Én kevesebbet mondok: emlékek nélkül emberek, emberi közösségek élete is múlandó. Ebben az írásban egy baráti társaságnak szeretnék emléket állítani. Nem ércnél maradandóbbat, de a miénket. Az emlékmű már félig kész, hiszen alkotói, Dante mértéke szerint, túl vannak az emberi élet útjának felén és azt is tudják, hogy milyen poklot hoztak az elmúlt évtizedek, sőt évszázadok, de szent naivsággal hisznek az egyetlen, emberhez méltó eszményben, Thoreau, Gandhi, King, Mandela hitében, Schweitzer gyógyító cselekedetiben, az igazi forradalomban. Magányos tiltakozók, maroknyi ellenállók, útkeresők nyomán jött létre, ez előtt harminc évvel, az Alba kör, a tiszta lelkiismeret vállalására törekvő huszonévesek csoportja. Megalakulásukkor elmondták programjukat. Életük és tetteik megismerhetők honlapjuk alapján. Látható, hogy miként tudták ötvözni a rendszerváltás korábbi éveinek örökségét: a halálbüntetés, a kötelező sorkatonai szolgálat eltörléséért folytatott társadalmi mozgalom eredményeivel. Köztéri demonstrációk, civil megmozdulások jelezték útjukat, számos petíciót fogalmaztak meg a nyilvánosság előtt.

Harminc év elég hosszú idő egy életpálya elindításához, jellegének kialakításához, látható eredmények eléréséhez és az első sikertelenségek megjelenéséhez. Az erőszakról lemondás nem elég népszerű olyan korban, amelyet a váratlanul jött alkalom megragadására törekvés határozott meg, Romain Rolland szavaival kifejezve, A dulakodás fölött. Álmatlan éjszakák, nehéz hajnalok, múltó nappalok után adhatunk most számot az egykori Kör történetéről, in medias res. Ne leplezzük érzésünket. Képes Géza sorait fogom idézni naplóból, Alba előtti időből, amikor nem először kellett szembesülni saját vállalkozásunk megpróbáltatásaival és amikor először tudtunk újrakezdeni valamit, ami reménytelennek látszott. 1976-ban jegyeztem fel a következő sorokat.

A láng

*Néha már megbicsaklik a láng,
pedig kemény volt s milyen falánk!
Nagymesszire elment a híre
elnyelt egy erdőt reggelire.*